

Sygn. akt **V Ca 2225/20**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący sędzia (del) Dorota Walczyk

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2021 roku w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa D. C.

przeciwko (...) z siedzibą w S., C. w I. działającemu przez Oddział w P.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z dnia 5 października 2020 r., sygn. akt II C 257/20 upr

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II i III w ten sposób, że nadaje im treść "oddala powództwo i zasądza od D. C. na rzecz (...) z siedzibą w S.,C. w I. działający przez Oddział w P. kwotę 900 (dziewięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu",
2. oddala apelację w pozostałym zakresie,
3. zasądza od D. C. na rzecz (...) z siedzibą w S., C. w I. działającego przez Oddział w P. kwotę 550 (pięćset pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania w instancji odwoławczej.

Sygn. akt V Ca 2225/ 20

UZASADNIENIE

Powódka D. C. dnia 20 grudnia 2019 roku (data prezentaty) wystąpiła przeciwko pozwanemu (...) z siedzibą w S. w I. z powództwem o zapłatę kwoty 400 euro wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 31 grudnia 2018 roku do dnia zapłaty tytułem zryczałtowanego odszkodowania za opóźniony lot nr (...) na trasie W. (...) – K. (...) w dniu 8 listopada 2017 roku.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł w pierwszym rzędzie o odrzucenie pozwu i podniósł zarzut braku jurysdykcji krajowej powołując się Ogólny Regulamin Przewozu(...), zgodnie z którym wszelkie spory wynikające lub związane z umową przewozu miały podlegać sądom irlandzkim. Na wypadek nieuwzględnienia zarzutu braku jurysdykcji krajowej pozwany wniósł o oddalenie powództwa, bowiem według pozwanego upłynął roczny termin przedawnienia liczony od dnia wykonania przewozu, nadto powódka nie wyczerpała drogi obligatoryjnego postępowania reklamacyjnego co uniemożliwiło polubowne zakończenie sporu.

Wyrokiem z dnia 5 października 2020 roku, sygn. akt II C 257/20 upr., Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa w Warszawie

I. odmówił odrzucenia pozwu,

II. zasądził od pozwanego (...) z siedzibą w S. na rzecz powódki D. C. kwotę 400 euro (czterysta) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 31 grudnia 2018 roku do dnia zapłaty,

III. zasądził od pozwanego (...) z siedzibą w S. na rzecz powódki D. C. kwotę 1.117 zł. (tysiąc sto siedemnaście) tytułem zwrotu kosztów procesu w tym kwotę 900 zł. (dziewięćset) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiódł pozwany, zaskarżając je w całości, zarzucając naruszenie przepisów postępowania, a dokładnie:

- **art. 65 k.c. w zw. z art. 2 ust. 4 Ogólnego regulaminu Przewozu (...)** (dalej jako: „(...)”) poprzez dokonanie błędnej wykładni oświadczeń woli stron skutkującej uznaniem, że strony umówiły się na sześcioletni okres przedawnienia roszczenia objętego żądaniem pozwu, w sytuacji gdy brak jest podstaw w materiale dowodowym dla takiego stwierdzenia;
- **naruszenie przepisu art. 1099 § 1 k.p.c.** poprzez jego niezastosowanie w niniejszej sprawie i w konsekwencji - oddalenie zarzutu braku jurysdykcji krajowej sądów polskich, podczas gdy pozew w niniejszej sprawie winien był zostać odrzucony w braku pozytywnej przesłanki procesowej, zwłaszcza zważywszy na fakt, że Sąd Rejonowy uznał, że strony dokonały wyboru prawa irlandzkiego jako właściwego dla zawartej umowy.

Wskazując na powyższe zarzuty, wniósł o:

- 1) zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa w zaskarżonej części,
- 2) zmianę postanowienia o kosztach postępowania I instancji, poprzez zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, wraz z kosztami zastępstwa procesowego, według norm przepisanych oraz
- 3) o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych za II instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Sąd II instancji nie prowadził postępowania dowodowego, zatem na podstawie art. 505¹³ § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku obejmować będzie wyjaśnienie podstawy prawnej rozstrzygnięcia z przytoczeniem przepisów prawa. W postępowaniu uproszczonym apelacja może być oparta jedynie na zarzucie naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie oraz zarzucie naruszenia przepisów postępowania, jeżeli mogło ono mieć wpływ na wynik sprawy (art. 505⁹ § 1 pkt 1 i pkt 2 k.p.c.).

Pozwany w apelacji podniósł zarzuty naruszenia zarówno przepisów prawa materialnego, jak i procesowego. Zarzuty prawa materialnego sprowadzają się do zakwestionowania przyjętej przez Sąd Rejonowy oceny prawnej żądania powódki i uznania, iż wolą stron było przyjęcie z jednej strony jurysdykcji sądów polskich, z drugiej zastosowania rozwiązania prawa irlandzkiego w zakresie terminu przedawnienia dochodzonego roszczenia. Zdaniem Sądu Okręgowego zarzuty te okazały się być zasadne, i jako takie doprowadziły do podważenia prawidłowości zaskarżonego orzeczenia.

Zgodzić się należy z apelującym, iż fundamentalną kwestią dla oceny przedawnienia dochodzonego roszczenia było ustalenie czy w niniejszej sprawie należy zastosować prawo (...) czy (...). Niekonsekwencja stanowiska powódki, podzielona w pełni przez Sąd pierwszej instancji, przejawia się w zastosowaniu prawa (...) do kwestii przedawnienia, a w zakresie odsetek i klauzul niedozwolonych – prawa (...) w tym art. 385⁽³⁾ pkt 23 k.c.

Zgodnie z zapisem klauzuli zawartej w art. 2 ust 4 Ogólnego Regulaminu Przewozu (...) ((...)) „o ile Konwencja, przepisy obowiązującego prawa lub zawarta umowa przewozu lotniczego nie stanowią inaczej, niniejsze Warunki i Postanowienia oraz nasze regulacje będą podlegały prawu irlandzkiemu, zgodnie z którym należy je interpretować”. Powołane postanowienie już w swej treści zawiera wskazanie, że ma ono zastosowanie tylko przy braku odmiennych uregulowań wynikających z obowiązującego prawa. W konkluzji w pierwszej kolejności Sąd pierwszej instancji winien był zbadać, czy obowiązujące przepisy prawa nie sprzeciwiały się takiemu zdefiniowaniu jurysdykcji, a w szczególności, czy rzeczony zapis mógł skutecznie wiązać konsumenta w świetle przepisów o niedozwolonych postanowieniach umownych, w tym w świetle regulacji art. 385⁽³⁾ pkt 23 k.c. stanowiącego, że w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w wyłączają jurysdykcję sądów polskich lub poddają sprawę pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzucają rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy (test abuzywności).

Abuzywność postanowienia umownego wiąże się ze spełnieniem łącznie czterech warunków tj. zawarcia umowy z konsumentem, brakiem indywidualnego uzgodnienia jego treści, ukształtowaniem praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszający jego interesy, a także niemożnością jego klasyfikacji jako postanowienia sformułowanego jednoznacznie, a odnoszącego się do głównych świadczeń stron. Co do pierwszego z powyższych warunków, nie budzi wątpliwości Sądu, że w świetle art. 22¹ k.c. konsument zawarł z przedsiębiorcą czynność prawną niezwiązaną z jego działalnością gospodarczą lub zawodową. W dalszej mierze wskazać należy, że istotą umowy przewozu jest zobowiązanie się przewoźnika w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa do przewiezienia za wynagrodzeniem osób lub rzeczy (art. 744 k.c.). Główne świadczenia stron, w zakresie niniejszej umowy polegały zatem na zapłacie ceny biletu i przewiezieniu osób. Tak więc oceniane pod kątem abuzywności postanowienie wyłączające jurysdykcję krajową nie dotyczyło głównych świadczeń stron.

Sąd Okręgowy zauważa, że postanowienie umowne wyłączające jurysdykcję krajową, stanowiące w myśl powyższych ustaleń niedozwoloną klauzulę umowną, jest również sprzeczne z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości UE z 9 lipca 2009 r. (sygn. akt C-204/08). Trybunał zauważył, że w przypadku przewozu lotniczego osób pomiędzy państwami członkowskimi, dokonywanego na podstawie umowy zawartej z jednym przedsiębiorstwem lotniczym będącym rzeczywistym przewoźnikiem, sądem właściwym do rozpoznania powództwa o odszkodowanie, jest według wyboru powoda, sąd w okręgu którego znajduje się miejsce odlotu, albo sąd w okręgu którego znajduje się miejsce przylotu samolotu, uzgodnione w umowie.

Co prawda, Sąd pierwszej instancji, podzielił powyższe rozważania, przyjmując w zakresie właściwości jurysdykcję sądów polskich oraz rozstrzygnął o roszczeniu odsetkowym na podstawie art. 481 k.c., to jednocześnie z niezrozumiałych względów uznał – za stanowiskiem powódki - rozwiązanie prawa irlandzkiego przyjmując 6-letni termin przedawnienia, co w konsekwencji doprowadziło do zasądzenia dochodzonego roszczenia zgodnie z żądaniem pozwu.

Błędne jest bowiem domniemanie strony powodowej – które podzielił Sąd Rejonowy - iż zgodnie z art. 2 ust 4 (...) strony zawarły umowę poddającą umowę przewozu prawu irlandzkiemu. Co więcej, jak twierdziła powódka, zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (R. I) mogła poddać sprawę prawu irlandzkiemu, ponieważ siedziba głównego organu zarządzającego przewoźnika znajduje się w I.. Zakres zapisu znajdującego się w regulaminie przewoźnika obowiązującym w dacie lotu, nie daje takiej podstawy. Brak jest bowiem przesłanek do uznania, iż strony zawartej umowy przewozu uzgodniły i miały zamiar objąć właściwością prawa irlandzkiego kwestię przedawnienia. Ma rację apelujący wskazując na wewnętrzną sprzeczność argumentacji strony powodowej, która umknęła uwadze Sądu Rejonowego, że z jednej strony powód twierdzi, że klauzula jurysdykcyjna zawarta w art. 2 ust.4 (...) nie była z nim indywidualnie negocjowana i jako taka jest niedozwolona, z drugiej zaś strony właściwość prawa irlandzkiego co do wykładni umowy (zawarta w tym samym art. 2.4) miała być lub nie miała (wedle powoda) zgodna z intencją i wolą umawiających się stron.

W ocenie Sądu Okręgowego w okolicznościach faktycznych przedmiotowej sprawy bezwzględnie zastosowanie winien mieć art. 778 k.c., zgodnie z którym roszczenia z umowy przewozu osób przedawniają się z upływem roku od dnia wykonania przewozu, a gdy przewóz nie został wykonany - od dnia, kiedy miał być wykonany.

W uchwale z dnia 17 marca 2017 r., sygn. akt III CZP 111/16 Sąd Najwyższy stwierdził, iż roszczenie pasażera w przypadku odwołania lotu, jego opóźnienia lub odmowy przyjęcia pasażera na pokład przedawnia się z upływem terminu rocznego zastrzeżonego dla umowy przewozu według art. 778 k.c. Odpowiedzialność przewoźnika nie zależy od wykazania przez pasażera jego winy ani powstałej szkody, tym bardziej termin roczny znajduje uzasadnienie funkcjonalne. Wobec braku dodatkowych wymagań stawianych dla dochodzenia roszczeń przez uprawnionego należy uznać go za wystarczający dla ich potencjalnego zaspokojenia. Wiąże się to z celem jak najszybszego uzyskania odszkodowania w sprawach standardowych, nie wymagających zindywidualizowanej oceny, w przeciwieństwie do przypadków dochodzenia szkód wynikłych wskutek przewozu.

Niewątpliwie wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 listopada 2012r. w sprawie C-139/11 przesądził, że do przedawnienia roszczenia o odszkodowania opartego na przepisach rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów stosować się powinny przepisy danego państwa członkowskiego.

Dla konstrukcji przedawnienia podstawowe znaczenie ma art. 118 k.c., przy czym wyraźnie zastrzeżone jest, że znajduje on zastosowanie we wszelkich tych sprawach, które nie są uregulowane przepisem szczególnym w sposób odmienny. Wedle art. 775 k.c. zastosowanie przepisów rozdziału XXV k.c. odnosi się do sytuacji, w których brak jest uregulowań szczególnych dla świadczeń przewozowych. Takim przypadkiem jest długość terminu przedawnienia, która nie jest regulowana żadnym innym aktem. W związku z tym wykładnia literalna przepisów potwierdza zastosowanie terminu rocznego z art. 778 k.c.

Finalnie Sąd Okręgowy stwierdził, iż skoro przewóz lotniczy miał miejsce w dniu 8 listopada 2017 r., natomiast z powództwem o zasądzenie odszkodowania powódka wystąpiła w dniu 20 grudnia 2019 roku, to roszczenie to nie mogło zostać uwzględnione - bowiem roszczenie o odszkodowanie przewidziane w art. 7 rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. przedawnia się w terminie rocznym, określonym w art. 778 k.c.

Zważywszy na zasadnie podniesiony zarzut przedawnienia roszczenia rozpoznawanie dalszych zarzutów apelacji pozostawało w zasadzie bezprzedmiotowe.

Z tych względów zaskarżony wyrok został zmieniony w zakresie pkt II i III na podstawie art. 386 §1 k.p.c., w zakresie pkt I apelacja została oddalona na podstawie art. 385 k.p.c. W konsekwencji zmieniono także rozstrzygnięcie o kosztach procesu, których podstawę zasądzenia na rzecz pozwanego stanowił art. 98 §1 i 3 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego rozstrzygnięto na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.